

Aquest adéu o acomiadament és important perquè depassa de molt l'espai de la literatura. De fet, tot fa pensar que es produeix per les circumstàncies que ens ha tocat de viure en els darrers temps. Per altra banda, entre nosaltres, ni el noucentisme ni l'escola mallorquina no podien –ni directa ni indirectament– subsistir per més temps. Tant si ens agrada com si no ens agrada, tant l'exaltació dels sentiments com els treballs d'orfebreria verbal han passat, majorment, a millor vida. Entre els nous valor, que es van revelant en aquests inicis del segle XXI, predomina clarament una preocupació pel coneixement i per les idees. De lirisme en queda poquet.

Un bon exemple d'aquesta tendència –de la qual la nostra escarransida crítica sembla que encara no se n'ha temut suficientment– és *La consecució del temps*, un primer llibre d'Andreu Prohens i Perelló (Ciutat de Cavorques, 1965), professor de l'Institut d'Esporles, publicat aquest darrer mes d'agost a la col·lecció La Guanterera, una realització conjunta de Sloper i l'Institut d'Estudis Baleàrics. En *La consecució del temps*, certament, l'absència de lirisme no suposa l'absència d'egocentrisme. El que passa és que el joc més constant i radical que es juga en el llibre és una dialèctica complexa entre un jo i un tu que, d'alguna manera, tendeixen gairebé a fondre's, i en la qual, si inicialment el tu decisiu és el de la dona –amb la seva sensibilitat lectora del món i de l'escriptura de l'autor-, i també el de l'amic i tan expert lletraferit Gregori Samsó –de qui esperam que es decideixi a publicar d'una vegada-, el veterà practicant de la parenta pobra que és Prohens acaba per adreçar-se a un tu que és ell mateix, “un lector crític que a vegades haurà estat més un desdoblament meu que no altra cosa”, com ens diu en el pròleg. Aquest altre jo o segon jo que és el seu propi crític rigorós és el que el porta a un saníssim desinflament com quan, a *Contrapoètica*, es diu i ens diu:

“Però impostar la teva veu / obté sempre allò que es mereix: / deixar-te tal com vares néixer / davant tothom: lleig i ignorant”. Malgrat que a la seva Poètica, de manera una mica prosaica proclama: “Que si ens hauríem de conèixer millor, / que si és bàsic per a la gent / comunicar-se... tot són només excuses / dolentes per no reconèixer / allò que tothom sap: la poesia no és / més que una estratègia per lligar”. O encara, en els dos versos finals d'*Epitafi en memòria meva*: “T'escric poemes, com aquest, d'amor, / és ver... però del teu amor per mi”.

Tanmateix, tal com pertoca, els resultats queden molt per damunt d'aquest joc jo/tu-tu/jo. I cal esmentar la gerdor sorprenent de certes imatges, estranyes o quotidianes: “M'agafa, cada fracció de temps, / pels turmells, i em suspèn a l'aire: / com si fos u nadó, potser com un calçot”. “Amb la teva ombra, també viva, / que, desdoblant-se, projectava / una segona ombra, més diluïda”. “El que amb la teva mà de mel tocaves, / quedava empapussat de tu mateixa”. “Com un poal d'aigua llançat / fa milers d'anys cap a defora”. Però parlem dels poemes que m'han semblat més importants. Comencem per *Menines de Picasso*, les cinc estrofes del qual estan compostes disminuint progressivament el tamany de la lletra. Les tres primeres estrofes són així de contundents:

I li va dir: “parir
ho fan també les vaques”.

Però amb una altra llengua,
potser perquè no era ella qui parlava
sinó un ventríloc dins la seva pell.

Sols repetesc els mots
de la meva parella
fent-ne llició d'anatomia
d'una fadrina vella.

El següent, *Estil de joc*, segurament també és un dels millors. Molt bo el conjunt –o subconjunt– dels tres primers versos. I també el segon format pels dos següents. En canvi, el vers final, que també sona perfecte,

no acab de veure quina relació exacta té amb el fet que qui parla no el mou “ l’estratègia del mestre”. Si “es precipita amb crits el meu exèrcit”, ¿com puc concloure que “sempre tenc present l’escac i mat”? Per la seva brevetat, podem reproduir-lo complet:

Sobre el tauler de canvi imperceptible
mai no em mou l’estratègia del mestre:
es precipita amb crits el meu exèrcit.
Qui pot entendre’m si, ulls en blanc, sacrific
cavalls, castells, extrems del meu reialme.
Jo sempre tenc present l’escac i mat.

Esborrany és també un senyor poema, amb dues estrofes finals que són tot un repte pel lector:

La feina, sempre un esborrany
que els fills hauran de completar
(i els identificaran fins al punt de confondre’ls,
veient la nostra obra mestra en ells).

El llibre de la nostra vida
mai no perdem l’esperança de fer-lo,
un recull pòstum, com l’amor assolit.

L’illa dels morts, que ens parla del cementeri de Sant Michele, a Venècia, on estan enterrats Stravinski i Ezra Pound, és també un poema eficaç, amb una estrofa tan arrodonida com aquesta:

Al teu encontre surt Caront en gòndola,
però no el reconeixen els clients japonesos.
Els porta per dreteres on raïms lilàs pengen
d’algun palau amb façana d’espant.

El plaer definitiu, on considera tal el traspàs final, també fa treure el barret al lector. Però tal vegada el que a mi m’ha semblat més rodó és el titulat *Les primeres passes*, on l’autor ens prova la mestria de la seva parenta pobra descriptiva. No sé estar-me de reproduir-ne la primera i la darrera estrofa:

No varen demanar-te opinió
abans de carregar-te aquest pes,
i així l’acceptes: sense plorar gens,
corregint els insubornables peus,
i encara somrient quan altres mans
t’ajuden a aixecar-te d’un esclat.

.....

Però sempre, al final, l’inexplicable amor:
donar per benvingut allò que hagi de ser,
amb una joia que només pot ser ignorància
o haver-me vist avui en tu.
Saber manejar quatre mots
no ens fa massa distints.

Tanmateix, aquest “saber manejar quatre mots” crec que és el major assoliment, la major consecució de la seva feina de tants d’anys. És ver que, al final, sembla que a l’autor el preocupa més la psicologia que la filosofia, però això no és cap obstacle perquè el lector reconegui i agraeixi el valor i la consistència dels seus resultats. Estic segur que l’obra d’Andreu Prohens i Perelló s’obrirà pas, i, de més a més, que la seva escriptura ve a contribuir i a reforçar aquesta nova manera d’exercir la parenta pobra que es va implantant i creixent, realment imparable.